

Innehåll

Sammanfattning	2
Författningsförslag	3
1 Inledning.....	6
2 Nuvarande förhållanden.....	8
2.1 Bakgrund	8
2.2 Tidigare förslag om märkning av hundar.....	8
2.3 Lagen om tillsyn över hundar och katter.....	9
2.4 Djurskyddslagen och djurskyddsförordningen.....	10
3 Promemorians förslag	12
3.1 Lagens tillämpningsområde	12
3.2 Hundar skall märkas och registeras.....	12
3.3 Hundar som inte är märkta får tas om hand.....	14
3.4 Straffbestämmelser.....	15
3.5 Ekonomiska konsekvenser	16
4 Författningskommentarer	17

Sammanfattning

I promemorian föreslås en ny lag om märkning och registrering av hundar. Enligt lagen skall alla hundar märkas så att hunden kan identifieras och ägarskapet skall registreras i ett för landet centralt register.

Enligt förslaget skall hundar, som påträffas utan märkning eller som inte har någon ägare registrerad, kunna omhändertas av polismyndigheten. Polismyndigheten skall försöka fastställa vem som är ägare av hunden. Om ägaren till en omhändertagen hund inte inom viss tid låter märka hunden och anmäler sitt ägarskap till det centrala registret får polismyndigheten besluta vad som skall ske med hunden. Påträffas en ägare till en omhändertagen hund skall ägaren stå för kostnaderna för omhändertagandet. Polismyndigheten får även meddela nödvändiga förelägganden, vilka får förenas med vite.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2000.

Förslag till lag om märkning och registrering av hundar

Härigenom föreskrivs följande.

Märkning och registrering

1 § En ägare skall låta märka sin hund så att den kan identifieras. Märkningen skall vara bestående.

2 § Ägaren av en hund skall låta registrera sitt ägarskap i ett för landet centralt register.

Registret skall föras av Statens jordbruksverk eller den registerförare som verket utser. Ägaren skall betala en avgift till registerföraren för registreringen.

Jordbruksverket, länsstyrelsen, polismyndigheten och de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälso- skyddsområdet skall ha tillgång till registret.

3 § Närmare föreskrifter om märkningen, registreringen, registret och avgifter för registreringen meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket.

Omhändertagande m.m.

4 § Om en hund påträffas utan märkning eller om det inte finns någon ägare till en hund antecknad i det centrala registret får hunden omhändertas av polismyndigheten.

Polismyndigheten skall försöka fastställa vem som är ägare av hunden och underrätta denne om omhändertagandet.

Inom sju dagar efter omhändertagandet eller, om ägaren underrättats, inom sju dagar efter underrättelsen skall hundens ägare låta

märka hunden och anmäla ägarskapet till det centrala registret. I annat fall skall hunden anses sakna ägare och polismyndigheten får besluta vad som skall ske med hunden. Innan ett beslut om avlivning fattas skall yttrande inhämtas från en veterinär, om det inte finns särskilda skäl att avliva hunden omedelbart.

5 § Sedan en hund har omhändertagits enligt 4 § får ägaren inte förfoga över den utan tillstånd av polismyndigheten.

6 § Kostnader som uppkommit på grund av ett omhändertagande får förskötteras av allmänna medel.

7 § Ägaren till en omhändertagen hund skall betala de kostnader som omhändertagandet medfört.

En ägare som inte betalat kostnaderna inom den tid som anges i 4 § tredje stycket har inte rätt att få tillbaka hunden. Om polismyndigheten har beslutat att hunden skall säljas, får polismyndigheten ta ut ersättning ur köpeskillingen för kostnaderna för omhändertagandet.

Om det finns särskilda skäl får polismyndigheten i enskilda fall medge undantag från första stycket. Kostnaderna för omhändertagandet skall då slutligt betalas av polismyndigheten.

8 § Polismyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

I beslut om föreläggande får polismyndigheten sätta ut vite.

Överklagande m.m.

9 § Polismyndighetens eller en registerföräres beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövnings-tillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte något annat beslutas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2000.
 2. Lagen skall dock inte tillämpas på hundar som vid lagens ikraftträdande är äldre än åtta år.

1 Inledning

Bestämmelser om hundar finns i lagen (1943:459) om tillsyn över hundar och katter samt i djurskyddslagen (1988:534) och djurskyddsförordningen (1988:539). I regelverken finns bestämmelser om tillsyn, skadeståndsansvar, förbud m.m.

I en departementspromemoria (Ds 1996:32) om förslag till lag om tillsyn över hundar och katter och i en lagrådsremiss om djurskyddet och tillsynen över hundar och katter av den 9 oktober 1997 föreslogs bl.a. en ny lag om tillsyn över hundar och katter. I lagförslaget ingick att det skulle införas bestämmelser om märkning och registrering av hundar och katter. Någon proposition lämnades aldrig till riksdagen.

Rikspolisstyrelsen, Sveriges lantbruksuniversitet, Sveriges veterinärförbund och Svenska kennelklubben har påtalat att det ofta föreligger stora problem med att fastställa vem som är ägare till en viss hund och att detta leder till att det blir svårt att ställa någon till ansvar för de skador som en hund kan ha orsakat. Särskilt har framhållits att det snabbt ökande antalet aggressiva och farliga hundar har gjort att problemet blivit ytterst påtagligt och akut. De nämnda myndigheterna och organisationerna har därför hemställt om att det skyndsamt införs krav på märkning och registrering av alla hundar i landet så att en ägare alltid kan identifieras.

Mot bakgrund av den framställning som gjorts och då frågan om märkning och registrering tidigare har varit aktuell har det inom Jordbruksdepartementet gjorts en förnyad översyn av frågan som resulterat i detta förslag.

I de tidigare förslagen om märkning och registrering har även katter omfattats. Att det nu lämnas ett förslag enbart beträffande hundar skall inte förstås som att märkning av katter inte längre är angeläget. Förslaget har sin grund i att de tilltagande problemen

med hundar som attackerar människor och andra hundar kräver att märkning av hund införs snarast möjligt.

2 Nuvarande förhållanden

2.1 Bakgrund

Det finns i dag inte några bestämmelser om märkning och registrering av hundar i Sverige. En frivillig märkning och registrering finns dock i Svenska kennelklubbens regi. Märkning och registrering kan ske av såväl renrasiga hundar som hundar av blandras. Kennelklubben har registrerat hundar sedan början av 1960-talet. Under de senaste tio åren har ca 40 000 hundar förts in i registret per år. Av en Sifo-undersökning från år 1998 framgår att det finns ca 800 000 hundar i Sverige. Detta innebär att minst 50 procent av alla hundar i dag är märkta och registrerade. Enligt Kennelklubben förekommer dock att uppfödare märker sina hundar men avstår från att skicka in uppgiften till kennelklubben. Kennelklubben uppskattar därför att den verkliga andelen märkta hundar är ca 55-60 procent.

2.2 Tidigare förslag om märkning av hundar

I departementspromemorian (Ds 1996:32) om förslag till lag om tillsyn över hundar och katter samt i den efterföljande lagrådsremissen om djurskyddet och tillsynen över hundar och katter lämnades förslag om märkning av hundar. Enligt detta förslag

skulle hundar och katter som hålls inom ett område med samlad bebyggelse vara märkta med halsband eller genom öronmärkning eller på annat lämpligt sätt så att ägaren kan identifieras. Samtliga remissinstanser var i princip positiva till märkning och stödde förslaget. Vissa instanser ansåg att märkningen borde vara permanent och att alla hundar och katter borde omfattas av märkningskravet. Förslaget innebar även att det skulle finnas ett för landet centralt register i vilket ägare av hund eller katt kunde få sitt djurinnehav antecknat. Registret skulle föras av Statens jordbruksverket eller av den registerförare som verket utser. Ingen av remissinstanserna hade någon erinran mot att ett register inrättades. Några instanser påpekade att registret borde föras centralt och vara lätt tillgängligt för berörda myndigheter.

I lagrådsremissen föreslogs även att polismyndigheten eller en tillsynsmyndighet skulle få fånga in hundar och katter och också besluta att en hund skall tas om hand om det rör sig om ett djur som visat benägenhet att attackera och som är lösspringande. Detsamma skulle gälla djur som är omärkta inom ett område med samlad bebyggelse eller när det rör sig om djur som springer lösa i ett område där det finns vilt. Vidare föreslogs att om en hund eller katt springer lös i ett område där det finns vilt så skall även jakträttshavaren eller någon som företräder honom få ta hand om djuret.

2.3 Lagen om tillsyn över hundar och katter

Lagen (1943:459) om tillsyn över hundar och katter har sitt ursprung i de förhållanden som rådde på landsbygden under början av 1940-talet. Lagen utgick från lantbrukarnas behov av att skydda husdjuren mot angrepp från lösspringande hundar. Syftet med lagen var då, och är i huvudsak fortfarande, att ålägga ägare och innehavare ett tillsynsansvar för de egna hundarna och ett strikt ansvar för de skador hundarna kan förorsaka. Lagens bestämmelser

vad avser hund innebär i huvudsak att hundar skall hållas under sådan tillsyn som behövs för att förebygga att de orsakar skador eller avsevärda olägenheter. Om tillsynen eftersätts får polismyndigheten meddela nödvändiga beslut. I lagen finns även bestämmelser om under vilka omständigheter bitska hundar får omhändertas och avlivas. Vidare finns i lagen bestämmelser om skadestånd samt straff- och överklagandebestämmelser.

2.4 Djurskyddslagen och djurskyddsförordningen

Djurskyddslagen (1988:534) som trädde i kraft år 1988 innebar en i förhållande till den tidigare lagstiftningen betydande förstärkning av djurskyddet. Ett viktigt och grundläggande krav var att djur skall skyddas, inte bara mot onödigt lidande och ångest, utan också mot sjukdom. Lagen omfattar djur som människan på ett eller annat sätt har i sin vård. Vissa bestämmelser i lagen tar särskilt sikte på vården av hunden. Så t.ex. får Jordbruksverket meddela föreskrifter om att den som yrkesmässigt säljer sällskapsdjur skall vara skyldig att vid överlåtelsen lämna information om hur djuret skall skötas. Likaså innehåller lagen en bestämmelse om krav på tillstånd för den som yrkesmässigt eller i större omfattning föder upp eller säljer hundar eller tar emot hundar för förvaring och utfodring.

I 19 a § djurskyddsförordningen (1988:539) anges att det är förbjudet att inneha eller genom avel frambringa s.k. kamphundar. Förbudet är avgränsat till att gälla hundar som har extremt stor kamplust, som lätt blir retade och biter, som bara med svårighet kan förmås avbryta ett angrepp och som har en benägenhet att rikta sitt kampintresse mot människor eller andra hundar. Den som redan hade en kamphund när bestämmelserna infördes får enligt

en övergångsregel behålla hunden under förutsättning att den på offentlig plats hålls kopplad och är försedd med munkorg.

3 Promemorians förslag

3.1 Lagens tillämpningsområde

Förslag: En ny lag om märkning och registrering av hundar införs. Syftet med lagen är att det skall bli enklare och gå fortare att fastställa vem som är hundens ägare.

Skälen för förslaget: Lagen om märkning och registrering av hundar föreslås omfatta alla hundar. Skälet till att alla hundar föreslås omfattas av märknings- och registreringskravet är det tilltagande problemet med farliga och aggressiva hundar. Det är inte möjligt att hänföra de farliga hundarna till någon särskild hundras. Alla hundar oavsett ras kan utveckla aggressiva eller på annat sätt farliga egenskaper genom bl.a. felaktig avel eller felaktigt handhavande. Ett märkningskrav kan därför inte begränsas till vissa bestämda raser.

3.2 Hundar skall märkas och registeras

Förslag: Alla hundar skall märkas så att de kan identifieras. Ägaren skall också låta registrera sitt ägarskap i ett centralt register som skall föras av Jordbruksverket eller någon som verket utser.

Skälen för förslaget: Idag finns det inte något krav på att en hund skall vara märkt, vilket gör det svårt och ibland omöjligt att identifiera hunden och dess ägare. Om ett krav på märkning av hund införs kan omärkta djur omhändertas utan att någon omfattande utredning först behöver göras. Ett märkningskrav skulle avsevärt underlätta myndigheternas tillsyn. En registrerad ägare får också säkrare och snabbare tillbaka en bortsprungna hund som tack vare sin märkning går att härleda till sin ägare. Dessutom skulle det bli lättare att avgöra vem som har ansvaret för eventuella skador som hunden orsakat. Ett krav på märkning av hundar medverkar i hög grad till att betona ägarens ansvar för det egna djuret. Vid märkningen skall en metod väljas som ger hunden en bestående märkning. Exempel på sådana märkningsmetoder är tatuering eller microchips. Det är således fråga om en märkning som hundägaren själv normalt inte kan utföra, utan något som skall utföras av veterinär eller annan för ändamålet utbildad person. Det bör finnas en åldersgräns vid vilken märkningen skall ha utförts. Valpar överläts vanligen vid ca åtta veckors ålder. I allmänhet har uppfödaren då redan märkt valpen. I de fall detta inte har skett bör den nye ägaren få skälig tid på sig att göra detta. Valpen bör dock vara märkt innan den uppnått en ålder av fyra månader. Föreskrifter om detta bör meddelas av regeringen eller av Jordbruksverket. Hundar som är äldre än åtta år när lagen införs bör undantas från märkningskravet.

Med ledning av den märkning hunden har skall det på ett enkelt sätt kunna fastställas vem som är hundens ägare. För detta krävs att ett register förs över hundar och ägare. Detta register skall föras centralt och omfatta alla hundar och ägare. Registret skall vid alla tidpunkter vara tillgängligt för berörda myndigheter. Regeringen föreslår att registret skall föras av Jordbruksverket eller den registerförare som verket utser. Idag finns ett register hos Svenska kennelklubben som lämpligen bör kunna utnyttjas. Närmare föreskrifter om märkningen och registret, bl.a. om de avgifter som förutsätts bekosta registret, bör meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket.

Det skall vara varje ägares skyldighet att vid förvärv av en hund anmäla sitt ägarskap till registret. Registret skall således vid varje tidpunkt innehålla uppgift om rådande ägarskap.

3.3 Hundar som inte är märkta får tas om hand

Förslag: Hundar som påträffas utan märkning eller som inte har en ägare registrerad får omhändertas av polismyndigheten. Ägaren skall efterforskas och underrättas om omhändertagandet. Om ägaren inte låter märka hunden och anmäler sitt ägarskap till det centrala registret inom sju dagar får polismyndigheten bestämma vad som skall ske med hunden. Påträffas en ägare skall denne betala kostnaderna för omhändertagandet.

Skälen för förslaget: Vikten av att hundar märks bör markeras genom att polismyndigheten ges en möjlighet att omhänderta omärkta eller oregistrerade hundar. Enligt Rikspolisstyrelsen föreligger det ofta stora svårigheter att fastställa vem som är ägare till en hund som kan misstänkas vara farlig för människor eller andra djur. Påträffas en omärkt eller en oregistrerad hund bör därför polismyndigheten ges möjlighet att omhänderta hunden. Denna möjlighet kan förutsättas komma att utnyttjas bara i de fall polismyndigheten bedömer att hunden utgör eller kan komma att utgöra en fara för människor eller andra djur.

Efter ett omhändertagande skall polismyndigheten snarast möjligt försöka identifiera ägaren till hunden och underrätta denne om omhändertagandet. Om ägaren inte inom sju dagar låter märka sin hund och anmäler ägarskapet till det centrala registret får polismyndigheten besluta vad som skall ske med hunden. Det kan bli fråga om försäljning, bortskänkande, eller, om hunden är i mycket dåligt fysiskt eller psykiskt skick, avlivning. Innan ett beslut om avlivning fattas skall en veterinär undersöka hunden och yttra

sig i frågan. Om en ägare underrättats om omhändertagandet börjar tidsfristen att löpa från tidpunkten för underrättelsen. För att omhändertagandet skall fylla sitt syfte bör dessa åtgärder vidtas innan polismyndigheten kan lämna ut hunden. Av samma skäl bör kostnaderna för omhändertagandet betalas av hundägaren innan han får tillbaka sin hund. Om hunden säljs får kostnaderna för omhändertagandet tas ur köpeskillingen.

Bestämmelser om omhändertagande av hundar finns även i lagen om tillsyn över hundar och katter. Lagen ger polismyndigheten möjlighet att besluta om omhändertagande av en hund som visat benägenhet att bita människor eller hemdjur. Enligt lagen får vidare en hund som springer lös i ett område där det finns vilt tas om hand av jakträttshavaren. Om hunden inte kan tas om hand får polismyndigheten besluta att låta döda hunden, om det är angeläget från viltvårdssynpunkt. I djurskyddslagen finns bestämmelser om omhändertagande av djur av djurskyddsskäl. En hund kan också omhändertas av polismyndigheten enligt lagen (1938:121) om hittegoods.

3.4 Straffbestämmelser

Det är viktigt att lagens bestämmelser följs. Det kan emellertid ifrågasättas om överträdelser av lagen skall beläggas med straff. Riksdagen har anslutit sig till regeringens bedömning att kriminalisering som en metod för att söka hindra överträdelse av olika normer i samhället bör användas med försiktighet (prop. 1994/95:23, bet. 1994/95:JuU2, rskr. 1994/95:40). Överträdelser av den föreslagna lagens bestämmelser kan mot den bakgrunden inte anses vara av den arten som motiverar en kriminalisering, särskilt med beaktande av polismyndighetens möjligheter att omhänderta och i samband därmed sälja eller avliva en omärkt eller oregistrerad hund. Polismyndigheten har därtill möjlighet att utfärda de förelägganden som behövs för att förmå en hundägare att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen. Föreläggandena får förenas med vite.

3.5 Ekonomiska konsekvenser

En ordning med krav på obligatorisk märkning och registrering kommer att innebära vissa merkostnader för hundägarna. Enligt beräkningar från Kennelklubben kommer ett microchips att kosta omkring 100 kronor. Till detta kommer kostnaden för injicering av chipset. Injiceringen kan utföras av såväl veterinär som annan för ändamålet utbildad person. Att utföra en tatuering ligger i samma prisnivå som kostnaden för ett microchips. Ingreppet måste dock utföras av en veterinär eftersom hunden måste behandlas med lugnande medel eller sövas inför ingreppet. Att registrera sin hund hos Kennelklubben kostar i dag 75 kronor och det torde bli fråga om ungefär samma kostnad vid en registrering enligt detta förslag.

Polismyndigheternas kostnader för omhändertaganden är svårare att förutse eftersom förslaget innebär en stor frihet för polismyndigheten att avgöra om ett omhändertagande bör ske. De hundar som företrädesvis kommer att omhändertas betingar ofta höga värden varför det kan förmodas att de flesta ägare vill ha tillbaka sin hund och därmed också kommer att betala den kostnad som omhändertagandet medfört.

4 Författningskommentarer

1 §

Bestämmelsen innebär att det införs ett krav på att alla hundar över tre månaders ålder skall vara märkta så att hunden kan identifieras. Märkningen skall vara bestående, t.ex. med microchips eller genom tatuering.

2 §

Paragrafen föreskriver att alla hundägare skall låta registrera sig som ägare i ett för landet centralt register. Det är lämpligen Jordbruksverket som bör ansvara för detta register, men med möjlighet att utse annan registerförare. Ett sådant register finns för närvarande hos Svenska kennelklubben. Om Jordbruksverket väljer att utse en privat registerförare utgör bestämmelsen det lagstöd som krävs för att överlämna förvaltningsuppgift med myndighetsutövning till ett privat organ.

Tredje stycket tillförsäkrar myndigheterna tillgång till registret för det fall registret kommer att föras av annan än statlig myndighet.

3 §

Enligt paragrafen skall regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket utfärda närmare föreskrifter om märkningen m.m. Det kan bli fråga om att t.ex. ange vilka märkningsmetoder som får användas och hur registreringen skall gå till.

4 §

Bestämmelsen innebär att polismyndigheten kan omhänderta en omärkt eller oregistrerad hund. Polismyndigheten skall efter om-

händertagandet aktivt försöka finna hundens ägare för att underrätta denne om omhändertagandet. Syftet med bestämmelsen är att inskräpa vikten av att alla hundar märks och registreras.

Paragrafens tredje stycke innehåller bestämmelser om den tidsfrist inom vilken en hundägare skall låta märka sin hund och ansöka om registrering i det centrala registret. Påträffas inte en ägare räknas tidsfristen från tidpunkten från omhändertagandet.

7 §

Bestämmelsen innebär att den som vill återfå en omhändertagen hund måste betala kostnaderna för omhändertagandet. Att hundägaren åläggs detta betalningsansvar förväntas öka viljan att låta märka och registrera sin hund. Om en hund inte kan återlämnas till sin ägare, utan säljs, får polismyndigheten ta ut ersättning för sina kostnader ur köpeskillingen.

Enligt paragrafens tredje stycke får polismyndigheten i enskilda fall besluta att svara för omhändertagandekostnaderna. Detta är avsett att ske endast undantagsvis och efter noggrann prövning.

8 §

Bestämmelsen ger polismyndigheten möjlighet att meddela nödvändiga förelägganden, vilka får förenas med vite. Syftet med bestämmelsen är att polismyndigheten skall kunna ingripa i enskilda fall då hundägaren inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen. I lagen (1985:206) om viten finns bestämmelser om vitesförelägganden, vitesbelopp m.m.

9 §

Bestämmelsen innehåller regler om överklagande. Såväl polismyndighetens som registerförarens beslut bör kunna överklagas. Detta bör lämpligen ske direkt till allmän förvaltningsdomstol.

Övergångsbestämmelser

För att äldre hundar skall slippa utsättas för den påfrestning som en märkning kan innebära skall lagen inte tillämpas på hundar som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande är äldre än åtta år.